

HOOFSTUK 4: MISSIONÊRE GEMEENTEWEEES - DIE PLAASLIKE GEMEENTE AS 'N DOELGEDREWE GEBALANSEERDE GEMEENTE

4.1 INLEIDEND

Die bediening in die N G Kerk word bepaal vanuit die “Kerkorde, bepalinge en reglemente.” Die volgende word hier duidelik omskrywe:

- Die Belydenis en orde van die kerk;
- Die verstaan en reglementering van die ampte en hulle verantwoordelikhede;
- Die vergaderinge van die kerk en hoe dit bestuur behoort te word;
- Die arbeid van die kerk op verskillende vlakke:
 - Die erediens;
 - Jeugwerk;
 - Sending/getuienis;
 - Gemeentebediening;
 - Herderlike sorg;
 - Diens van Barmhartigheid;
 - Leer en Aktuele sake;
 - Die bediening van die sakramente;
 - Die kerklike opsig en tug;
 - Daar word ook aandag gegee aan die betrekkinge van die kerk na buite.
(Die Kerkorde van die NGKN 1995:i)

Die bogenoemde het betrekking op die kerk se werk op gemeente-, Ring-, Sinode- en Algemene Sinodale vlak. Hierdie werk konsentreer op die gemeentelike vlak.

Die doel van die Kerkorde en Bepalings is dat die bediening in plaaslike gemeentes volgens `n bepaalde gemeenskaplike struktuur bedryf sal word, sodat daar nie wanorde ontstaan en elke gemeente self besluite neem oor sake wat van gemeenskaplike belang is nie. Dit wil ook die Gereformeerde erfenis bewaar wat ons as N G Kerk gemeentes met mekaar deel.

Saam met die “Kerkorde” het die Algemene Sinode die Handboek vir die Erediens daargestel. Die Handboek vir die Erediens bevat die volgende sake:

- Die ordes van die eredienste, oggend, aand, Nagmaal en ander dienste.
- `n Verwysing en beskrywing van besondere dienste soos onder andere die Voorbereidings- en dankseggingsdiens, doopdiens, diens waar ampsdraers bevestig word, belydenis van geloof, huwelik- en begrafnisdiens.
- Dit sluit ook die liturgiese formuliere in wat by die verskillende dienste gebruik moet word.
- Dit wat die N G Kerk glo en bely, is ook ingesluit in die boek.

Die doel:

Dit is vir die gesonde ontplooiing van die erediens baie belangrik dat die liturgiese ordes kerklik vasgestel en eerbiedig moet word.... Daarom besluit die Algemene Sinode op die volgende riglyne *vir vaste struktuur en variasie in die erediens*” (Handboek vir die Erediens 1988:5).

Alhoewel die uitgangspunt is dat daar gewaak moet “.... word teen formalisme en onbuigsaamheid in die liturgie....” (Handboek vir die Erediens 1988:5), is dit tog so dat die voorveronderstelling is dat *Die Handboek vir die Erediens* genoeg variasie bied, veral in die huidige vorm, sodat daar nie afgewyk sal word van die “goedgekeurde orde” nie. Daar moet gewaak word teen “....`n oppervlakkige gesoek na nuwighede in die erediens” (:5).

Die gevolg was dat die N G Kerk in Suider-Afrika se bedieningstyle in die plaaslike gemeentes tradisioneel soortgelyk was. Behalwe vir die verskil in omgewing, bv. plattelands, stedelik, ens, was die bediening in enige N G Kerk tradisioneel basies dieselfde ten opsigte van:

- liturgie;
- kerkraad- en kommissiestruktuur;
- `n ouderling en diaken vir elke wyk;
- `n BKJA, SKJA en JKJA;

- `n Vrouediens;
- `n Woensdagaandbiduur ens.

Die verhaal is intussen herskryf. Gemeentes verskil radikaal van mekaar. Die een lê meer klem op lofpysing, die ander op sending, nog 'n ander op kleingroep/selgroepe. Daar is dus gemeentes wat nie meer onder die tradisionele beskrywing volgens die “Kerkorde, bepalinge en reglemente” en die “Handboek vir die Erediens” as tradisioneel gereformeerde gemeentes beskou kan word nie. Iemand sou die erediens van so `n gemeente kon bywoon en wonder: “Is ek in `n gemeente van die N G Kerk?”

Reeds in hoofstuk 3 is die bogenoemde paragraaf bevestig deur aanhalings vanuit die Kerk se koerant. Die veranderinge is daar, dit is sigbaar, dit is onvermydelik en dit is nie net beperk tot die N G Kerk in Suider-Afrika nie. Die transformasieproses is wêreldwyd.

Die vraag wat gevra moet word: “Is die veranderinge van Sinodale/Algemene Sinodale kant geïnisieer, of het dit spontaan vanuit gemeentelike vernuwinge ontstaan?”

Die vraag word met die volgende verwysings beantwoord:

4.1.1 Sake wat aandag kry in die Agenda van die Algemene Sinode van die NG Kerk 1998

4.1.1.1 Verslag van die Algemene Kommissie vir Gemeentebediening:

- Onderzoek na die Nuwe-Testamentiese basis vir die heraanpassing van die bedieningstruktuur in die Nederduitse Gereformeerde Kerk (Agenda

1998:217)

- Die beoefening van gebed en vas in die Bybel (Agenda 1998:225)
- Rolverwagtinge ten opsigte van die predikantsvrou (Agenda 1998:236)
- Die noodsaaklikheid van huisbesoek (Agenda 1998:242)
- Herbevestiging van geloof (Agenda 1998:246)
- Kleingroep-Bediening (Agenda 1998:249)

4.1.1.2 Verslag van die Algemene Sinodale Sending Kommissie

- Advies aan die Algemene Sinode word gegee ten opsigte van samewerking met die AD 2000 beweging (:176).
- Ook word daar verwys na samewerking met die Love Southern Africa (LSA) konferensies wat jaarliks gehou word (:176).
- Advies word ook aan die Algemene Sinode gegee oor samewerking en die gebruikmaking van World Thrust en dan veral hulle Winning Strategies kursus wat reeds deur Ned Geref predikante aangebied word (:177).
- Advies word ook gegee oor samewerking met ander Sendingorganisasies (:178).
- Die behoefte word ook genoem aan 'n Formulier vir die uitstuur van sendelinge (:179).

4.1.1.3 Verslag van die Algemene Kommissie vir Erediens

- Aandag word gegee aan 'n nuwe Formulier vir die Bediening van die Nagmaal (:251).
- Daar word ook besinning gevra rondom die wenslikheid al dan nie van "...liggaamlike bewegings saam met gebed, sang en musiek in en rondom die erediens" (:253).
- Daar word ook besinning gevra ten opsigte van: "...die gebruik van sang in liturgiese momente met die oog op die dialogiese aard van die erediens" (:253).

4.1.1.4 Gevolgtrekkings ten opsigte van bogenoemde sake

Die volgende gevolgtrekkings word gemaak om te antwoord op die vraag: “Is die veranderinge van Sinodale/Algemene Sinodale kant geïnisieer, of het dit spontaan vanuit gemeentelike vernuwinge ontstaan?”

- Die ondersoek van die kommissies is geloods en aanbevelings is gemaak, nadat hierdie betrokke sake reeds in gemeentes en hulle manier van bediening aandag gekry het.
- Die Algemene Kommissie vir Gemeentebediening het in hulle studiestukke gereageer in opdrag van die Algemene Sinode, op grond van die veranderinge wat reeds in sekere gemeentes plaasgevind het.

Hierdie sake moes aandag geniet aangesien daar steeds die behoefte by sommige lede van die N G Kerk is dat alle gemeentes presies dieselfde moet funksioneer en vertoon. Enige afwykings word gesien as “Charismaties”, “Pinkster” of “Amerikaans”, maar in ieder geval nie Gereformeerde of Bybels nie.

4.1.2 Sake wat aandag kry in die Agenda Algemene Sinode van die NG Kerk 2004

Daar het geweldig baie transformasie plaasgevind vanaf die NG Kerk se Algemene Sinode van 1998 tot in 2004. (In hierdie studie word daar slegs na hierdie twee Algemene Sinodes verwys aangesien:

- Die navorser altwee hierdie Sinodes bygewoon het; en
- Die navorser bewus geraak het van die ontsettende transformasieproses wat positiewe implikasies vir die kerk behoort in te hou.

4.1.2.1 Nuwe manier van vergader

Die hele formaat van Sinode is aangepas as gevolg van `n besluit wat reeds in 2002 geneem is, nl. dat die inkleding van die Sinode sal plaasvind rondom `n:

- Inligtingsfase...
- Besprekingsfase...
- Besluitnemingsfase... (Agenda 2004,3:237)

Om dit te realiseer moes die Ontwerpspan van die Algemene Sinode sekere riglyne daarstel soos:

- Die agenda word so saamgestel dat die vergadering fokus op die roeping van die kerk...
- Die vergadering word ingeruim om soveel moontlik ruimte te skep vir deelname deur alle sinodegangers... eienaarskap vir die werksaamhede aanvaar en onderlinge gemeenskap (koinonia) beoefen (Agenda 2004,3:237)

Daar het iets by die Algemene Sinode tuisgekome van die veranderinge wat besig is om plaas te vind op grondvlak, maar ook dat die Algemene Sinode moet fokus op die “draers van die roeping” in die Kerk. Die Algemene Sinode as “Beleidsinode” is nou ook anders verstaan “as: visie skryf – visie ontwikkel – dink oor aktiwiteite” (Agenda 2004,3:235).

Dit blyk dus dat die Algemene Sinode juis relevant, maar ook aan die spits van die bestuur van die veranderinge binne die NG Kerk verband wil wees. Dit was `n positiewe ontwikkeling in die lig van die Algemene Sinode van 1998. Dit kan juis gemeentes motiveer om te weet dat die Algemene Sinode in pas wil wees en bly met dit wat binne plaaslike gemeentes gebeur, en dat die Algemene Sinode ook rigting en veral visie vir die gemeentes wil gee.

Verandering/transformasie, het hoofstuk 3 geleer, het gekom om te bly.

Belangrik in hierdie transformasieproses is dat daar `n oomblik stilgestaan word by die:

4.2 HERONTDEKKING VAN DIE PLAASLIKE MISSIONÊRE GEMEENTE

Een van die mees positiewe elemente in die hele transformasieproses is die herontdekking van die plaaslike missionêre gemeente.

In die transformasieproses gaan die plaaslike gemeente 'n ontsettende belangrike funksie vervul. Die gemeente was nog altyd, kragtens sy bestaan as liggaam van Christus, bedoel om missionêre gemeente te wees. Dit is so dat Sinodale werksaamhede al meer afgeskaal word en daarom "...word die verantwoordelikhede van hierdie plaaslike kommissies net groter. Die gemeentes sal begelei moet word tot 'n ware betrokkenheid in eie omgewing" (Kritzinger 1997:4).

In die Transformasieproses en die gevolg daarvan, die herontdekking van die plaaslike missionêre gemeente, is die volgende belangrik:

4.2.1 Die vernuwings moet van "onder" kom en nie van "bo" nie

Waar moet die verandering en vernuwings in die kerk in hierdie uitdagende tye van transformasie begin? Sal die veranderinge begin wanneer daar sekere Sinodale besluite geneem word?

Die volgende stelling word hier gemaak:

Die verandering in die kerk moet van "onder" (plaaslike missionêre gemeente) kom, en nie van "bo" (Ring, Sinode en Algemene Sinode) nie.

Van "onder" beteken 'n herontdekking van die kerk op gemeentevlak:

The fallacy of the past was thinking that true genius in an organization resided in the *upper echelons and in the executive suite* (eie kursivering). In truth, the best creativity and insight comes from the people “on the firing line” (Biles 1991:72).

Dit is duidelik ook in die N G Kerk dat die struktuur waarmee ons te doen het soms `n “organizational dinosaur” is. Dit is die instandhouding van `n struktuur wat uit voeling is met dit wat in die gemeente aan die gang is, en wat gebruik is in die dae van die “kerkkultuur” toe daar baie geld in omloop was.

Die uitdaging om missionêre gemeente te wees in die tussentydse era sal vra dat die hernuwing en verandering begin op voetsoolvlak, in die gemeente. Dit is daar waar die mense is wat `n duidelike verskil in hulle gemeenskap kan maak, mense wat fisies en nie net geldelik betrokke is by dit wat hulle ondersteun nie, mense wat kan sien wat doen die geld wat hulle gee, en dat hierdie geld nie net duur, selfs onnodige strukture in stand hou nie. Arias (soos aangehaal in Biles 1991:73) praat van “....the reinvention of the Church from below: ‘The church that is born from the people.’”

Die vernuwing van die kerk is afhanklik van “....what happens at *grass-roots level*” (eie kursivering). And renewal at this level awaits, it seems to me, on the conscious reclaiming of the gifts of the Spirit on the part of the laity. These gifts, which in the New Testament are always identified as signs of the coming of the Kingdom of God, are given to the whole people of God for ministry, for diakonia....” (Moltmann, soos aangehaal deur Biles 1991:63).

4.2.1.1 Herontdek die missionêre wese van die gemeente

In die herontdekking van die plaaslike gemeente sal daar besef moet word dat
....the church is a marvelous, mysterious creation of God that takes concrete shape in the lives of *the disciples of Jesus as they gather in local congregations* (eie kursivering) and seek to

contextualize the gospel in their time and place. My thesis is that as local congregations are built up to reach out in mission to the world, they will become in fact what they are by faith (Van Engen 1991:17).

In Artikel 53 van die Kerkorde word mooi uitgespel wat met hierdie siening van die plaaslike gemeente as missionêre volk van God bedoel word . Artikel 53, as samevatting van dit wat die Woord leer aangaande God se plan met die gemeente, vat saam wat in die transformasieproses na vore gekom het, naamlik die herontdekking van die missionêre wese van die plaaslike gemeente.

Die volgende kom duidelik na vore:

a) Sending as Missio Dei

Sending is die heilshandeling van die drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees met die wêreld, waardeur Hy uit die ganse menslike geslag vir Hom `n gemeente deur Sy Woord en Gees vergader....”(Kerkorde, bepalinge en reglemente 1995:44)

In die voorafgaande eeue was sending op `n verskeidenheid van maniere verstaan. Dit was onder andere verstaan as:

- Primêr in terme van die soteriologie en die daarmee gepaardgaande redding van die individu van die ewige verderf.
- Verder was dit verstaan in kulturele terme: die Christen Weste wat iets het om aan te bied vir donker Afrika en die Ooste.
- Sending is ook verstaan as die uitbreiding van die kerk.
- Soms is sending ook verstaan in reddings-historiese terme: die proses waarvolgens die wêreld verander sal word in die Koninkryk van God op `n ewolusionêre wyse.

Na Wêreldoorlog II het nuwe ontwikkelinge in Bybelse- en sistematiese teologie ingetree. Karl Barth was een van die eerste teoloë wat sending as `n aktiwiteit van God self beskryf het (Bosch 1991:389).

Wanneer sending as Missio Dei beskrywe word, dan word die klem nie meer op

die ekklesiologie of soteriologie gelê nie, maar dit word geplaas in “...the doctrine of the Trinity...” (Bosch 1991:490).

Die Drie-Enige God is in Sy wese `n missionêre God wat betrokke is by die wêreld en by sy mense. Sending is dus nie `n primêre aktiwiteit van die kerk nie, maar is vanuit die Wese van God gebore. “There is a church because there is mission, not vice versa” (Aagaard soos aangehaal in Bosch 1991:390). Bosch (1991:392) sê verder:

Mission has its origin in the heart of God. God is a fountain of sending love. This is the deepest source of mission. It is impossible to penetrate deeper still; there is mission because God loves people.

Daarom is daar `n kerk, want daar is sending wat vanuit die hart van God ontstaan, en nie vice versa nie. Wat `n ongelooflike stelling. Dit is iets, al het dit lank reeds op die voorgrond getree, wat onverskrokke, ondubbelsinnig en aanhoudend aan gemeente voorgehou moet word.

Die gemeente as missionêre gemeente moet herinner word aan die feit dat hul primêre doel is nie om gemeentes te plant of die redding van siele nie “...it has to be service to the missio Dei, representing God in and over against the world, pointing to God, holding up the God-child before the eyes of the world...” (Bosch 1991:391).

b) Sending deur die gemeente (missionêre gemeente) na die wêreld

Deur die gemeente

- laat God sy Woord aan die wêreld verkondig,
- bring Hy die gemeenskap van die heiliges uit alle nasies tot stand en
- laat Hy diens aan die wêreld in nood lewer.
- So laat Hy sy Koninkryk kom tot aan die einde van die wêreld (Kerkorde, bepalinge en reglemente 1995:44).

’n Gemeente wat nie ’n missionêre gemeente is nie, is ’n oksimoron. Dit is so dat niemand “...die Drie-enige God in waarheid...” (Crafford 1997:21) kan aanbid en dien sonder om ook betrokke te wees by *Sy sending in die wêreld nie*. Juis die feit dat die gemeente die “missio Dei” ontdek, bring dit ’n gemeente tot die oortuiging dat dit “...gaan om die eer van God en om gehoorsame deelname aan Sy reddingsplan vir die wêreld” (Crafford 1997:21), en dat hulle geroep is om daaraan deel te neem.

Dit is so dat die veiligheid van die kerkkultuur (wat in hoofstuk 3 bespreek is) dit half “onnodig” gemaak het om sendingwerk in die omgewing van die plaaslike gemeente te doen. Die werk is in elke geval hanteer op Rings, Sinodale en Algemene Sinodale vlak, of so is geredeneer.

Die tussentydse era waarin die kerk nou beweeg, maak dit ’n onontbeerlike vereiste dat elke gemeente opnuut ontdek dat die gemeente in wese nie anders kan as om ’n missionêre gemeente te wees nie.

“Deur die gemeente na die wêreld”, dit is die plan wat God nog altyd gehad het. Daarom kan gesê word: *Die plaaslike gemeente is die antwoord van God op die noodroep wat daar in die wêreld is.*

Die plaaslike gemeente moet beseft dat hulle werklik die Hoop vir die wêreld verteenwoordig. Die plaaslike missionêre gemeente, wat in gehoorsaamheid die doel nastreef wat God vir die gemeente het, het meer mag as politici, meer invloed as besigheidsleiers, meer antwoorde vir die nood van die wêreld as sekulêre wêreldorganisasies, wetenskaplikes en groot geleerdes.

Telkens word die vraag vandag gevra: “Waar is God wanneer daar nood is?” Dit is ’n legitieme vraag. Die vraag kan ook anders gevra word: “Waar is die kerk wanneer daar nood is?”

Die vraag is natuurlik of die plaaslike gemeente homself beskou as die

instrument waardeur God die wêreld wil bereik. Weet die kerk regtig dat hy die sigbare teenwoordigheid van God in hierdie wêreld is?

Vandag speel strategiese beplanning 'n belangrike rol in gemeentewees. Daar word baie gemaak van die visie en die doel van die gemeente. Die doel agter die beplanningsproses lê baie keer verskuil, maar as dit na vore kom, word dit dikwels duidelik dat die eintlike doel maar net is: "Ons as gemeente moet net weer 'n slag 'mooi' gemaak word."

Die plaaslike gemeente sal hom daarop moet toelê om 'n *Bybels funksionerende gemeenskap van gelowiges* deur die krag van die Heilige Gees te wees, wat groei na geestelike volwassenheid, sodat Christus se verlossende werking in die wêreld voortgesit kan word. Die plaaslike gemeente kan doodeenvoudig nie meer "...community of respectability..." wees, "...where the down-and-out..." nie meer langer welkom voel nie (Yancey 1995:156).

c) Die plaaslike missionêre gemeenskap word deur die getuienis van die gewone gelowige gedra

Die eerste Reformasie het die Woord van God aan die mense, diegene vir wie dit oorspronklik bedoel was, teruggegee en nie net in die hand van die "geestelikes en geleerdes" gelos nie.

A second Reformation, now underway, is returning the work of God back to the people (eie kursivering) as more and more believers come to understand and act on the belief that they are called, gifted, and empowered as ministers of the gospel (Leadership Network 1993,93:1).

Waarom moet die werk van God aan die mense, dit is die *gewone gelowiges* teruggegee word? Is die werk van die gewone gelowige dan iewers gesteel/geskaak? Is Jesus verkeerd verstaan? Wat was/is Sy bedoeling ten opsigte van die gewone gelowige?

Die oplewing van die plaaslike gemeente loop hand aan hand met die herontdekking en vernuwing van dit wat essensieel is tot die Christelike geloof - dit is die *amp van die gewone gelowige*, die mense van God, of anders gestel die liggaam van Christus. Elke lid van die liggaam van Christus het 'n gelyke toegang tot die Woord van God en tot die teenwoordigheid van God, daarom is daar nie onderskeiding in die belangrikheid van die dienswerk van die verskillende dele van die liggaam nie.

Die ontdekking en praktiese toepassing van die “amp van die gewone gelowige” bied 'n groot geleentheid vir die herlewing van die bediening van die gewone gelowige, die geordendes en vir die plaaslike missionêre gemeente.

Die kerk van Jesus Christus is 'n *vrywilliger gebaseerde organisasie*. Dit het ontstaan as stigting van Jesus Christus om Sy werk op aarde voort te sit deur gelowiges. Hy het besluit om die Koninkryk van God primêr deur die gebruik van vrywilligers te bevorder. Elke gelowige is 'n bedienaar.

In Christus het daar 'n einde gekom aan die onderskeiding tussen die priesters en die volk, geordendes en die gewone gelowiges.

The ministry is an office, not an order, much less a threefold order of bishops, priests, deacons.... the church is a government of the people, by the people, and for the people, and all Christians are the people (Feucht 1974:14).

Die kerk bestaan uit “vrywilligers” (mense, gewone gelowiges, Christene). Vir die kerk om “suksesvol” in hierdie wêreld te wees en om besig te wees met die taak waarvoor God die kerk geroep het, sal daar meer en meer klem gelê moet word op die *belangrikheid van vrywillige dienswerkers* (gewone gelowige) en hulle insette. Sonder vrywilligers is die kerk niks, kan die kerk niks doen nie en beteken vergaderings en besluite (Kerkraad, Ring, Sinode en Algemene Sinode) niks nie en sal hierdie vergaderings ook nie bestaan nie.

.... the church is a marvelous, mysterious creation of God that takes concrete shape in the lives of the *disciples of Jesus as they gather in local congregations* (eie kursivering) and seek to contextualize the gospel in their time and place. My thesis is that as local congregations are built up to reach out in mission to the world, they will become in fact what they are by faith: *God's missionary people* (Feucht 1974:42).

Daar is al hoe meer gelowiges wat met die ontdekking van hulle gawes besig is om "Bedienaars van die Woord, VDM" te wees in 'n geestelik honger wêreld. "This priesthood of all believers is the connecting link between the dying Christ and dying men" (Feucht 1974:42).

Die behoefte wat daar by die gewone gelowige bestaan om betrokke te raak moet raakgesien en erken word. Daar sal van die sogenaamde "domineeskerk" weg beweeg moet word na "'n Bybels-funksionerende gemeenskap van gelowiges," waar die leraar een van die gawes is wat God gegee het vir die toerusting van gelowiges vir hulle dienswerk in hierdie wêreld (Efesiërs 4:11, 12), en waar die bediening in en deur die gemeente deur die gewone gelowiges uitgevoer word.

'n Dinamiese en suiwere Bybels-funksionerende gemeenskap van gelowiges sal alleenlik realiseer wanneer almal, "...clergy and laity alike, understand and accept their common priesthood" (Hall 1996:25).

In hierdie herontdekking van die amp van die gewone gelowige behoort dit die prioriteit te wees van die "besondere ampte" om die gelowiges toe te rus vir hulle dienswerk.

En dít is die "gawes" wat Hy "gegee het": apostels, profete, evangeliste, en herders en leraars. Sy doel daarmee was om die gelowiges toe te rus vir hulle diens en vir die opbou van die liggaam van Christus. So sal ons uiteindelik almal kom tot die werklike eenheid in ons geloof en in ons kennis van die Seun van God. Dan sal ons, sy kerk, soos 'n volgroeide mens wees, so

volmaak en volwasse soos Christus (Efesiërs 4:11-13).

Dit is belangrik dat die plaaslike leraar sal besef wat die prioriteit van sy werk is volgens die bogenoemde verse. Die leraar sal moet besef dat die gewone gelowiges hom betaal om hulle toe te rus vir hulle dienswerk. Dit is so dat baie dink die leraar word betaal om die dienswerk te doen, maar dit is geensins 'n Bybelse beginsel nie.

Waarom is dit so dat die leraar in die meeste gemeentes die werk doen en die gewone gelowige doen op Sondag die sitwerk?

- Die verwagtinge van sommige gemeentes is dat die leraar die bediening behartig... hy is mos "in die bediening".
- Leraars het nie die gelowiges opgelei vir hulle dienswerk nie, want hulle opleiding het nie daarop klem gelê nie.
- Daar was vir jare, en daar is nog steeds, 'n geweldige misverstand oor die rol van die leraar in die plaaslike gemeente.
- Leraars is "bang" hulle sal beheer verloor indien die gelowige die dienswerk oorneem.

Die plaaslike missionêre gemeente kom nie tot stand in die orde van vergaderings nie, maar waar die gewone gelowiges toegerus word vir *hulle dienswerk*. Daarom is die volgende belangrik:

d) Onderrig

Daar sal in die onderrig klem gelê moet word op die Bybelse verstaan van die amp van die gelowige. Die leer van die priesterskap van elke gelowige is 'n kognitiewe element, en daarom is dit belangrik om dit aan te hou verkondig totdat daar 'n paradigma skuif by die lidmate gekom het oor hoe die God van die Bybel hulle sien.

Die eis van 'n diensknegsgesindheid sal voortdurend aan elkeen voorgehou moet word. Die moeilikste gesindheid vir Jesus om te verander was en is die

“ek-eerste” gesindheid. Bugbee (1995:100) sê: “If we loved him more, we would serve him better.” Jesus leer: “So is dit ook met die Seun van die mens: Hy het nie gekom om gedien te word nie maar om te dien en sy lewe te gee as losprys vir baie mense” (Matteus 20:28).

Die gemeente is die liggaam van Christus en daarom deel die gemeente in die gawes van die Gees, en is dit bedoel om in die geloofsgemeenskap uitgeleef te word.

Elke gelowige moet besef dat hulle die verantwoordelikheid dra om die wonderlike boodskap van verlossing uit te dra. Hulle moet weet dat hulle nodig is om hierdie boodskap uit te dra.

'n “Godsdiens” wat God tevrede stel is nie gefokus op vorm en rites nie, maar op gesindhede, verhoudings en die manier van lewe (Coates 1998:128)

e) Belê tyd en geld in die plaaslike gemeente

Juis deur tyd en geld in die plaaslike gemeente te belê, die liggaam wat God se antwoord is op die geestelike nood van die wêreld, kan lidmate bydra dat God se bedoeling bereik word. Sulke bydraes moet nie wees om strukture in stand te hou nie, maar om die gemeente weer as plek daar te stel waar lewensverandering plaasvind. Die geld sluit nie die salarisse van leraars uit nie, maar dit is nie al waar die gemeente geld behoort te belê nie. Die begroting van baie gemeentes gee ongelukkig die indruk dat die jeug, sending, diens van barmhartigheid en ander uitwaartse aksies in die gemeente nie belangrik is nie.

Begrotings is `n “getuienis en `n stelling van geloof”, en gemeentes sal dit moet begin toon in die manier hoe hulle begroting opgestel word.

Aan die ander kant is die struktuur wat die N G Kerk vir homself daargestel het,

’n geweldige duur struktuur. Baie van die fondse wat gegenerer word, word gebruik om die struktuur in stand te hou. Soms is ’n gemeente weens begrekkige finansies nie meer in staat is om ’n leraar te onderhou nie, maar word nie toegelaat om Sinodale verpligtinge minder te maak nie. Strukture “daarbo” moet nie so in stand gehou word dat dit ten koste van die plaaslike gemeente is nie.

Plaaslike gemeentes moenie egter nie altyd net agter die verskoning skuil dat die Sinodale struktuur vir hulle te veel geld kos nie, en daarom kan hulle nie op plaaslike vlak kop bo water hou nie. Sinodes het in die afgelope dekade heelwat gerasionaliseer en die kostes is in verhouding baie minder per gemeente. Gemeentes het nog steeds die verantwoordelikheid om werklik die geld wat die Here aan hulle toevertrou sinvol te bestuur. Dan behoort daar geld te wees vir die totale bediening van die gemeente, selfs die koste wat dit behels om deel te wees van die groter familiestruktuur.

Daar sal op ’n kreatiewe en ’n vars manier na die bestuur van finansies binne die plaaslike missionêre gemeente gekyk moet word. Die geld is in die meeste gevalle beskikbaar, gemeentes sal dit net moet ontgin.

f) Moedig kreatiwiteit in die plaaslike gemeente aan

Die plaaslike gemeente is die beste geleë om die behoeftes en omstandighede van die plaaslike gemeenskap raak te sien en daaraan te voldoen. Die omstandighede van elke gemeente is uniek, en daarom is dit onmoontlik om werklik van “bo” ’n duidelike riglyn te gee wat en hoe gemeentes moet optree.

Dit is in ’n sekere sin “gevaarlik” om kreatiwiteit in die plaaslike gemeente aan te moedig, want dit kan gebeur dat die kreatiwiteit wat na vore kom nie noodwendig ooreenstem met dit wat die “bo” wou gehad het nie. Die lidmate van ’n gemeente word meer as ooit te vore aan talle nuwighede blootgestel. Dit is duidelik dat die “global village” nie meer net iets is waaroor gepraat word nie,

maar dit is onbetwisbaar deel van die samelewing.

Deur kreatiwiteit in die plaaslike gemeente aan te moedig en tyd en geld in die plaaslike gemeente te belê, kan leraars en gemeentes toegerus word om die verandering op 'n sinvolle wyse te hanteer, eerder as om dit doodgewoon af te maak.

Die visie van die belangrikheid van die amp van die gelowige in missionêre gemeentewees en in die hele transformasieproses sal voortdurend onbeskaamd verkondig moet word, sodat die belangrikheid daarvan beseft kan word. Alhoewel die beginsel alreeds tydens die Reformasie beklemtoon is, het dit in die eeue daarna dikwels nie die aandag geniet nie.

4.3 WAT “DRYF” DIE PLAASLIKE GEMEENTE?

Verandering is 'n onsekere proses. Verandering is nie altyd aangenaam nie. Juis in tye van verandering word dit duidelik wat dit is wat iemand “dryf”.

Die woord dryf beteken:

Aanjaag, aanspoor om in 'n sekere rigting te gaan.... beheer, in 'n koers stuur.... iets laat draai, werk.... in 'n bepaalde rigting laat beweeg.... Tot 'n daad, handeling beweeg.... Onopsetlik in 'n verkeerde rigting beweeg: Dinge dryf nou in die verkeerde rigting. Sommer net deur die lewe dryf.... (Odendal 1979:179).

In hierdie transformasieproses is dit daarom belangrik om te vra: Wat dryf die kerk?

Elke gemeente word deur iets gedryf. Daar is “....a guiding force, a controlling assumption, a directing conviction behind everything that happens” (Warren 1995:77). Dit wat die gemeente dryf, is dalk nog nooit oor gepraat nie, daar is moontlik nie officieel daaroor gestem nie, maar tog beïnvloed dit elke aspek van

die gemeentelike lewe. Die volgende aspekte word genoem wat moontlik `n gemeente kan dryf:

4.3.1 Gemeentes gedryf deur tradisie

In gemeentes gedryf deur tradisie is die onderliggende tema in elke gesprek, vergadering, byeenkoms: “Dit is nog altyd op hierdie manier gedoen.”

Die doel van hierdie gemeentes is om die verlede te laat herleef, “die glorieryke dae van gister.” Verandering word hier gewoonlik beleef as negatief, en die status quo word gesien en beleef as stabiliteit.

Tradisie is nie verkeerd of onbybels nie, maar tradisie kan in sommige denominasies en plaaslike gemeentes so `n geweldige rol speel dat dit die dryfkrag agter alles is wat gebeur, en dat al die ander dinge, selfs God se wil, `n tweederangse plek ontvang.

Die vraag wat die N G Kerk met sy ryke en wonderlike tradisie en erfenis gedurig homself moet afvra, is of tradisie die primêre dryfkrag is agter dit wat ons doen, of is ons bereid om selfs die ryke tradisies ondergeskik aan God se wil te stel? Belangrik is wat Coates (1998:95) sê, en dit gee `n aanduiding van die geweldige rol wat tradisie speel:

We may sing about taking the land for Jesus, we may pray for revival and a massive movement of God’s Spirit, as long as it does not upset our traditional approach to worship, teaching and ministry.

Die tradisionele benadering is nie net aan die deur te lê van tradisionele hoofstroom kerke nie. Dit maak nie saak watter denominasie of agtergrond nie. Die mees tradisionele kerke is soms dié wat beweër hulle het geen liturgie nie

en tradisie speel geen rol nie.

4.3.2 Gemeentes gedryf deur 'n persoonlikheid

Die persoonlikheid van die leier in die gemeente kan die rigting bepaal waarheen die gemeente beweeg, veral as die leier 'n sterk persoonlikheid het, en sterk voel oor 'n sekere saak. In 'n gemeente wat deur persoonlikheid gedryf word, word die agenda van die gemeente meer deur die agtergrond, behoeftes en onsekerhede van die leier gedryf... nie deur die wil van God nie.

Dit kan ook baie bepalend wees in Rings-, Sinode- en Algemene Sinodale vergaderings. Indien iemand sterk leiding kan neem, homself goed kan verwoord, dan is dit so dat die vergadering selfs die rigting en denkwyse aanneem van die sterk persoonlikheidstipe, sonder dat dit noodwendig die begeerte van die vergadering is.

In die Afrikaner kultuur is dit bekend dat sterk leiers gevolg is. Die vraag om te vra is: het dit altyd positiewe gevolge ingehou vir gemeentewees? Dit is nie noodwendig dat net leraars sterk leiding in 'n gemeente geneem het nie. Gemeentes het ook soms 'n lidmaat gehad wat die vermoë besit het om 'n sterk invloed teenoor andere uit te oefen. So kon 'n kerkraadsvergadering besluite neem wat nie regtig die gevoelens van die meerderheid weerspieël het nie.

Indien iemand wat so sterk leiding neem van die toneel af verdwyn, dan veroorsaak dit 'n tydelike krisis in so 'n gemeente.

4.3.3 Gemeentes gedryf deur finansies

Die vraag wat hier op die voorgrond is: “Hoeveel sal dit kos” (Warren 1995:78)? Die finale woord word gespreek deur die begroting. Rentmeesterskap en die geld is belangrik, maar dit mag nooit die fokus van `n gemeente verskuif nie en ook nie die beherende invloed uitoefen in `n gemeente nie.

Die groter vraag bly altyd: “Wat wil God hê moet hierdie gemeente doen?” `n Begroting is daarom `n geloofsverklaring, dit sê hoe `n gemeente God beleef en vertel ook wat hulle van God glo.

4.3.4 Gemeentes gedryf deur Programme

Wat is die kenmerke van `n gemeente wat deur programme gedryf word?

Gewoonlik staan die volgende uit:

- Kategeseskool
- Vrouediens
- Koor en
- Jeuggroepe

Die gemeente se doel is die hele tyd net om hierdie programme in stand en aan die gang te hou. Die grootste probleem waarmee die program georiënteerde gemeente mee worstel is om al die posisies altyd gevul te kry wat nodig is om die programme in stand te hou.

As die posisies net gevul kan word.... Niemand wil dit waag om te vra of die program nog werk nie. Is die manier van doen nog die beste vir die tyd van vandag? Die vorm word die norm en dit word onverbreekbaar.

Dit is `n probleem wat ontstaan wanneer ons die “steiers” met die “permanente struktuur” verwar.

4.3.5 Gemeentes gedryf deur geboue

Die meeste geld van die begroting gaan na die betaling van en die onderhoud aan die geboue. Die gebou kos baie, maar word onder benut. Daar is min gemeentes in die N G Kerk wat regtig geboue daargestel het wat meerdoelig is. Die tradisie maak ook nie altyd daarvoor ruimte nie, want die “heiligheid” van die gebou sal aangetas word, so asof die Heilige Gees oor geboue uitgestort is.

4.3.6 Gemeentes gedryf deur Geleenthede

Indien die almanak van die gemeente nagegaan word, wil dit voorkom asof die doel van die gemeente is: “Hou mense so veel as moontlik besig.” Daar vind gedurig `n groot geleentheid plaas. Die een is skaars verby of die volgende klop weer aan die deur. Warren (1995:79) sê: “A church may be busy without having a clear purpose for what it does.”

Iemand moet die vraag vra: “Waarom doen hierdie gemeente wat hy doen?” Byeenkomste mag nie die bediening van die gewone gelowige vervang nie.

4.3.7 Gemeentes gedryf deur mense wat soekend is

`n Besigheid kan gedryf word deur wat die “kliënt” se behoeftes is, maar `n gemeente moet versigtig wees om gedurig deur te vra: “Wat wil die mense daar buite hê?” Die gemeente is daar om God te verheerlik en Sy wil na te jaag, en nie die nuutste giere van die mens nie. Daarom is dit belangrik dat die

gemeente sensitief sal wees vir die behoeftes van die buite-kerklike mens, maar nie gedryf daardeur nie. `n Gemeente wat begeer om aan die wil van God gehoorsaam te wees, sal poog om sensitief te wees vir die behoeftes van buite-kerklike mense. “We must adapt our communication style to our culture without adopting the sinful elements of it or abdicating to it” (Warren 1995:80).

4.3.8 `n Gemeente gedryf deur `n skuldkompleks

Die afgelope jare was daar geweldige politieke veranderinge in Suider-Afrika en die kerk het nie onbetrokke daarby gestaan nie. Dit is so dat die N G Kerk deel was van die apartheids-era. Die kerk het deur sy stilswye bygedra tot die ongeregtigheid, en dikwels pyn en lyding vir ander kulturele groeperinge veroorsaak.

In die Nederduitse Gereformeerde Kerkfamilie het daar ook spanning en selfs verwydering ontstaan as gevolg van die besluite van die N G Kerk ten opsigte van “geslote deure” vir anderskleuriges en ook aparte gemeentes. Dit alles was natuurlik deel van die erfenis van vroeër wat latere geslagte ook mee moes worstel.

Die N G Kerk moes en het sy skuld bely aan die seer, ongeregtigheid en onregverdigheid wat daar bestaan het. Die situasie kan egter ook lei tot `n skuldkompleks. `n Skuldkompleks ontstaan wanneer die N G Kerk nog steeds aan sy sonde herinner word, deur homself, of deur ander. Dit veroorsaak dan dat die kerk gedryf word vanuit `n skuldkompleks in plaas van die liefde van Jesus Christus as die dryfveer van dit wat die kerk doen.

Die kerk en elke gemeente sal gedurig moet vra: “Is ons op grond van die liefde van Christus oortuig van dit wat ons nou doen en die besluite wat ons neem, of doen ons dit aangesien ons skuldig voel oor die verlede?”

4.4 DIE SLEUTEL VIR GEMEENTEWEEES IN TRANSFORMASIE TYE

Die doel vir gemeentewees in transformasietye kan in die volgende stelling saamgevat word: **“Om `n doelgedrewe, gebalanseerde, alternatiewe missionêre gemeente te wees.”** Die kerk moet gedryf word deur iets, maar die “iets” moet wees wat in hierdie laasgenoemde stelling vervat is en nou bespreek word.

4.4.1 `n Doelgedrewe gemeenskap

...if you served in an existing church that has plateaued, is declining, or is simply discouraged, your most important task is to redefine your purpose. Forget everything else until you have established it in the minds of your members (Warren 1995:81).

Daar is niks belangriker as om te besin oor die doel van die kerk nie. Die belangrikste vraag om te vra is: Waarom bestaan ons as gemeente/kerk? Indien jy nie weet waarvoor jy bestaan nie, het jy geen fondasie, geen motivering en geen rigting vir die bediening nie.

“Plans, programs, and personalities don’t last. But God’s purposes will last (Warren 1995:81). Dit is daarom belangrik om te ontdek dat dit nie die kerk se taak is om die doel van die gemeente daar te stel nie, maar om dit te ontdek vanuit die Woord van die Here.

God het nie die wêreld – en definitief nie Sy kerk nie – aan die verganklikheid oorgelaat nie. Sy verbintenis aan die wêreld en Sy kerk word duidelik bevestig in die koms en bediening van Jesus Christus (vgl Joh 3:17). Die visie en verbintenis is dat Sy Seun nie gekom het om “...die wêreld te veroordeel nie,

maar sodat die wêreld deur hom gered kan word.” Hierdie visie

....rooted in Scripture and nourished by the Holy Spirit, must be held clearly.... we must ask God either to give us a fresh vision and help us embrace it, or to sharpen our vision, as it can be lost in the fog of the multitude of activities, pleasures, and appointments that invade us continually. If we want to be people with a future, then we must have vision for it (Coates 1998:141).

Hierdie visie is nie enkelvoudig nie, maar sluit aan by wat Kritzinger, Meiring en Saayman (1994:36) bedoel met die “...holistic approach.” “We believe, therefore, that the goal of mission can only be accomplished through a holistic approach.” Die holistiese benadering probeer wegkom van `n eensydige benadering. Dit sluit aan by Hoekendijk se “comprehensive approach”:

The various dimensions of this comprehensive approach were expressed in terms of the church’s task of *kerugma* (proclamation), *diakonia* (ministry of service), and *koinonia* (communion or fellowship). Under these three rubrics, it was argued, the total missionary task of the church could be accommodated: preaching, witnessing, healing, teaching, developing, and the building up of the church (Hoekendijk, aangehaal in Kritzinger, Meiring en Saayman 1994:36).

Kritzinger, Meiring en Saayman voeg `n vierde by naamlik *leitourgia* (die openbare aanbiddingsdiens van God). Die holistiese benadering sluit volgens hulle ook aan by die (oud-Gereformeerde) drie-ledige doel van die sending naamlik: bekering, kerkplanting, en die verheerliking van God (Kritzinger, Meiring en Saayman 1994:1).

`n Doelgedrewe gemeente is `n gemeente waar daar klem gelê word op al hier bogenoemde elemente as `n omskrywing van die missionêre doel wat God vir elke gemeente het.

Meer omvattend word hierdie verskillende dimensies van die doelgedrewe gemeente, dit waarvoor die gemeente bestaan, soos volg bespreek:

4.4.1.1 Die missionêre gemeente se doel ten opsigte van kerugma

Die kerugmatiese doel kan verder omskrywe word, volgens Nel (1994:27), in die “prediking (kerugma), missionêre (marturia) en onderrig (didache).”

Warren (1995:104) verstaan die *prediking en die missionêre* doel van Malan Nel as die doel wat die Here vir die kerk het in terme van evangelisasie. Hy motiveer dit vanuit die opdrag “Gaan dan na al die nasies toe en maak die mense my dissipels ...” (Matt 28:19a).

Die *onderrig* verstaan Warren (1995:106) as die opdrag van Jesus: “....en leer hulle om alles te onderhou wat ek julle beveel het” (Matteus 28:20). Dit noem hy dissipelskap, die onderhouding en verkondiging van die suiwer leer.

Die missionêre gemeente se doel ten opsigte van kerugma kan dus omskrywe word as: “....all the various forms of the ministry of the word in mission: preaching, witnessing, providing literature, theological education....”(Kritzinger, Meiring en Saayman 1994:36).

Die inhoud van hierdie bediening is die evangelieboodskap, die blye boodskap dat die Maker van alle dinge die mens liefhet en in `n verhouding met hom wil staan. Sy liefde en Sy omgee is sigbaar in die lewe van Sy Seun wat Hom op aarde kom verteenwoordig het en aan die kruis vir die mens se sonde gesterwe het. Hierdie is `n omvattende boodskap van hoop en nie van veroordeling nie.

Wanneer die gemeente dan `n gemeente is waar kerugma, die verkondiging, die aankondiging van die evangelie sentraal staan, dan kan die gemeente sekerlik as "evangelies" bekend staan.

Evangelical doctrine goes back to the first century of the Christian era, when creeds were put together to help people understand through a series of simple statements what Christians believed (Coates 1998:118).

Diegene wat dan evangelies is bevestig die volgende:

- Die Bybel is die getroue openbaring van God, waardeur die lewend-gewende stem van God gehoor word.
- God is die Almagtige Skepper. Die mens is Sy skepping. Anders as ander lewende wesens, is dit net die mens wat na Sy beeld gemaak is.
- God het die aarde betree om die mensdom te verlos in die persoon van Jesus Christus.
- God bestaan as Drie-Enig (God die Vader, God die Seun en God die Heilige Gees).
- Jesus Christus was uit 'n maagd gebore, is ten volle God en mens, maar sonder sonde. Hy het aan die kruis gesterf vir alle sondaars, is begrawe en fisies tot die lewe opgewek, en het na die hemel opgevaar.
- Die oordeel van die sonde is 'n realiteit vir die hele mensdom. God neem egter die inisiatief deur Jesus Christus en deur die werking van die Heilige Gees om aan die mensdom die goeie nuus van vergifnis en die ewige lewe te bring deur bekering en geloof in Christus.
- Jesus Christus sal sy kerk bou en sy volgelinge sal die Koninkryk van God soek.
- Die einde van die geskiedenis soos wat dit aan ons bekend is, sal realiseer in die tweede koms van die Here Jesus Christus, die algemene opstanding van die dooies, die finale oordeel en hemel en hel (eie vertaling van Coates 1998:119).

4.4.1.2 Die missionêre gemeente se doel ten opsigte van diakonia

Diakonia is om God se liefde aan ander te demonstreer deur hulle behoeftes en seer aan te spreek in die Naam en in diens van Jesus Christus. Dit is 'n omvattende diens waar op geestelike-, emosionele-, verhoudings- en fisiese-terreine uitgereik word na die mense. Dit kan ook omskrywe word as 'n sigbare demonstrasie van: "God gee om, jy maak vir God saak."

Dit is nie `n minder belangrike deel van die doel van die gemeente nie, maar dit is juis `n toets van die gehoorsaamheid aan die Woord. Dit word gedoen in “...imitation of Jesus of Nazareth (who was among us as one who serves)....”(Coates 1998:37).

Daar is natuurlik ook verskille ten opsigte van die mate van die gemeente se betrokkenheid in terme van diensbaarheid. In die afgelope jare was dit dikwels in die N G Kerk beperk tot werksaamheid van die diakonie van gemeentes. Hierdie diensbaarheid was dan ook baie keer beperk tot die eie lidmate en het nie `n missionêre bedoeling en gerigtheid gehad nie. Die diakonia is ook afgeskuif op die maatskaplike dienste wat die kerk in die breë gebied het, en die gewone lidmaat het onbetrokke daarby gestaan.

4.4.1.3 Die missionêre gemeente se doel ten opsigte van leitourgia

Nel (1994:37) sê: “Diakonia in al sy vorms lei tot leitourgia - diens aan God.” In die diens aan God (erediens) word die gemeente gelei tot aanbidding, lofprysing, danksegging (in woord maar ook in daad deur die dankoffers), skuld- en geloofsbelydenis en so meer.

Alhoewel die diakonia lei tot leitourgia, het die leitourgia (diens aan God), nie regtig betekenis as dit die mense nie weer lei tot diakonia nie (naastediens). “Hoe eerliker die *Godsdiens* in die *erediens* is, hoe meer logies vloei die *naastediens* as deel van ons *Godsdiens* daaruit voort” (Nel 1994:37). Die *erediens*, om te beantwoord aan die vereistes van die Woord, moet dus die “kweekplek” (Nel 1994:40) word en wees vir diens deur die missionêre gemeente in en aan die wêreld. Juis aangesien leitourgia die openbare, sigbare diens direk aan God is (in die *erediens*), en diakonia, of naastediens, `n indirekte diens aan God is, kan die twee nooit van mekaar geskei word nie. Juis vanuit die leitourgia moet die gemeente in diens aan God tot die besef kom

dat die voordeur van die gebou, `n ingang na die wêreld is waar die leitourgia uitgeleef en prakties toegepas moet word.

4.4.1.4 Die missionêre gemeente se doel ten opsigte van koinonia

Die mens as beeldraer van God is `n gemeenskaplike wese en het daarom die behoefte om koinonia te ervaar. Die missionêre gemeente moet die plek wees waar die geleentheid aan die moeë lewensreisiger gebied word om die liefde en omgee van God deur mense op `n persoonlike vlak te ervaar en te beleef.

Die kerk het in die verlede te gevestig geraak. Sending en kolonialisme is met mekaar verwar. Die grense tussen die twee was nie meer duidelik getrek nie. Die missionêre gemeente moet daar wees as `n kerk-vir-andere and “must truly incarnate the essential koinonia of the body of Christ” (Kritzinger, Meiring en Saayman 1994:38).

Die eerste gemeente het iets hiervan verstaan. Dit word alreeds raakgesien in Handeling. “Hulle het hulle heelhartig toegelê op....*die onderlinge verbondenheid, die gemeenskaplike maaltyd*....(Hand 2:42, eie kursivering). Hulle het dit gedoen, volgens Jesus se woorde “Ek gee julle `n nuwe gebod: julle moet mekaar liefhê. Soos Ek julle liefhet, moet julle mekaar ook liefhê. As julle mekaar liefhet, sal almal weet dat julle dissipels van My is” (Joh 13:34-35).

Die vroeë Christene was “....renowned within the Roman Empire....” (Yancey 1995:156) vir hulle ondersteuning van mekaar en die gemeenskap wat hulle beleef en `n werklikheid gemaak het. Die historici wys duidelik daarop dat hierdie goeie werk aangehou het tot met die Konstantynse triomf.

From that point on the church tended to spiritualize poverty and leave ‘welfare’ to the emperor. Over time the church itself became part of the wealthy establishment (Yancey 1995:156).

Dit was `n gemeenskap van die “up-and-about,” waar die “down-and-under” nie meer langer welkom gevoel het nie.

Die eerste gemeente as missionêre gemeente was `n plek waar koinonia vir hulle belangrik was. Hulle het ruimte gemaak om mekaar te ontvang, vir mekaar te sorg, mekaar te ondersteun, vir mekaar lief te wees, vir mekaar om te gee, ens. Daar is meer as 50 “mekaar”-tekste in die Nuwe Testament wat juis hierdie gesindheid weerspieël.

Die oproep wat vanuit die missionêre gemeente moet uitgaan is “om te behoort aan” en nie net om te “glo” nie. Dié wat glo is deel van die liggaam van Christus, deel van `n familie, want die mens was nog nooit bedoel om alleen te wees nie.

Die kerk van Christus is van *oorsprong* `n familie, en dit is in die realiteit van `n familieverhouding wat in liefde uitgedruk word. `n Familieverhouding is ook die plek waar liefde geleer word. Daarom is dit belangrik om die missionêre gemeente te sien as:

....a fellowship within which people learn how to be loved and how to love....a genuine capacity to love comes from our relationship with God....Our potential for loving is to be developed, by a conscious effort, to a deep love and care for each other (Richards & Martin 1981:197).

Wedersydse liefde tussen gelowiges is “....central to the nature of God....” (Richards & Martin 1981:191) en daarom ook `n kern deel van die missionêre gemeente. Hierdie liefde is egter nie net beperk tot lede van die geloofsgemeenskap nie, maar liefde vir die “buite” is ook

....part of the essential nature of God. He loved even while we were still enemies (Rom 5:8, 10). It is impossible to imagine a vital Christian community without visualizing a loving people who express that love in practical and meaningful ways (Richards &

Martin 1981:191).

Indien die kerk al hoe meer verander en

....cooperating with the Holy Spirit in developing biblical communities.... that will cause a skeptical and unbelieving world to stop and say, "There must be a God; look at how those people love one another" (Bugbee 1995:9)!

Diegene buite die missionêre gemeente sal eerder na "binne" *getrek* word deur 'n liefdevolle gemeenskap as wat hulle ingeskakel sou word deur 'n veroordelende gemeenskap.

Burger (1991:99) lig die belangrikheid van koinonia uit wanneer hy sê:

Die geloofsverbintenis aan Christus is van so aard dat dit baie moeilik effektief volgehou kan word en kan groei buite 'n sorgende verhouding met ander lede van die geloofsgemeenskap.... Daar is 'n onlosmaaklike *verband* tussen die twee dinamiese beginsels *gemeenskap* en *geloofsverbintenis*.

Die ervaring van liefde in en deur die werksaamhede van die geloofsgemeenskap kan lei tot 'n geloofsverbintenis, juis aangesien dit so 'n geweldige getuieniskrag het wat verwys na die Skepper van gemeenskap.

Koinonia kan natuurlik in die missionêre gemeente op verskillende vlakke beleef word. Die volgende vlakke van koinonia beleving is moontlik. Dit word weergegee van die oppervlakkigste na die mees intensiewe vorm van koinonia beleving. (In hakies word die getalle wat sinvol kan inskakel weergegee.)

- erediens aanbiddings geleentheid (151-)
- Bybelskool, kategeese (16-150)
- kleingroepe, selgroepe, Bybelstudiegroepe, 'n Span geörienteerde bedienings benadering (6-15)
- "accountability" vennote (2-3)

Daar bestaan 'n waarskynlikheid dat iemand in die erediens kan sit en baie min

of selfs geen koinonia beleef. So `n persoon kan na die wonderlikste boodskap uit die erediens stap en sê: “Daar is niemand wat vir my omgee nie, niemand het my lief nie, niemand sien my raak nie”.

Hoe kleiner die groep is, hoe groter die moontlikheid van `n dieper en meer sinvolle beleving van koinonia. Die grootte van die groep waarborg egter nie outomaties die gehalte van koinonia nie. Dit is nog steeds `n doelbewuste keuse wat gemaak moet word, anders sal dit nog steeds as oppervlakkig beleef word (Die bespreking van die kleingroepbediening wat hierdie koinonia bevorder, sal in hoofstuk 5 hanteer word.).

In die strewe na koinonia “...the important missionary question about the church is therefore whether its very existence is an open invitation to fellow pilgrims to join it to find sustenance and fellowship on the journey to the eschatological destination” (Kritzinger, Meiring en Saayman 1994:36).

4.4.2 `n Gebalanseerde gemeenskap

Die doelgedrewe missionêre gemeente *is `n gemeente waar daar balans is tussen die bogenoemde missionêre doelwitte van die kerk*. Hoekom word hierdie stelling gemaak?

Die geskiedenis het dit oor en oor bewys dat daar maklik klem gelê kan word op net een van hierdie bogenoemde doelwitte, asof dit die enigste oplossing is vir die uitdra van die evangelie.

Wat egter belangrik is, en waarop Warren wys, is dat kerke deur die geskiedenis heen die vorm aangeneem het van een van hierdie doelwitte, afhangende van die een wat die meeste beklemtoon is. Daarom sê Warren (1995:122) was daar vyf tipes kerke deur die eeue gewees. Hulle kom vandag

nog voor. Die vyf tipes is:

4.4.2.1 “The Soul Winning Church” (Warren 1995:122, 123)

Hier is die primêre rol van die leraar dié van “evangelis.” Die klem word gedurig geplaas op die wen van siele, en getalle speel `n baie belangrike rol. Terme wat jy gedurigdeur in hierdie gemeente sal hoor is: getuig, evangelisasie, redding, keuses vir Christus, getalle (dopelinge, bekerings) en altaar oproepe. In hierdie tipe gemeente speel enige iets anders as evangelisasie en bekering `n sekondêre rol.

4.4.2.2 “The Experiencing God Church” (Warren 1995:123)

Indien die passie van die leraar in die area van prediking en aanbidding lê, dan sal hy instinktief die gemeente lei om klem te lê op die “ervaring en belewenis van God.” Die fokus van hierdie gemeente is om die teenwoordigheid en die krag van God in elke erediens te ervaar. Sleutel terme in hierdie gemeente is onder andere: prys die Here, gebed, aanbidding, musiek, geestelike gawes en dan veral klem op die buitengewone, die krag van die Heilige Gees en herlewing. Die erediens staan in die sentrum van hierdie gemeente se bediening en al die ander bedieninge speel `n ondergeskikte rol.

4.4.2.3 “The Family Reunion Church”(Warren 1995:123)

Hierdie gemeente fokus primêr op koinonia. Hier is die leraar baie ingestel op

verhoudings, het `n groot liefde vir mense en spandeer die meeste van sy tyd om mense te besoek en vir hulle om te gee. Sleutel terme in hierdie gemeente is: liefde, behoort aan, omgee, verhoudings, kleingroepe, gesamentlike etes en plesier en ontspannings geleenthede. Die sosiale speel dus `n geweldige rol in hierdie gemeente.

4.4.2.4 “The Classroom Church” (Warren 1995:123)

In hierdie gemeente sien die leraar sy primêre funksie as “teacher.” Indien dit die leraar se primêre gawe is, dan word prediking en onderrig beklemtoon en die ander take van die gemeente onderbeklemtoon. Sleutel terme vir hierdie gemeente is uitleg, Bybelstudie, lering, waarheid en belydenis.

4.4.2.5 “The Social Conscience Church” (Warren 1995:124)

Die leraar van die “social conscience” gemeente sien sy primêre rol as profeet en hervormer. Hierdie kerk is daarop uit om die gemeenskap te hervorm. “It is full of activists who are ‘doers of the Word,’ and comes both in liberal and conservative version”(:124). Die liberales lê meer klem op die ongeregtighede wat daar in die gemeenskap is, die strukture wat moet verander en tot “bekering” gebring word. Die konserwatiewes lê geweldig klem op die morele verval van die samelewing en wil die “morele waghond” van die samelewing wees. Beide hierdie groeperinge voel sterk dat die kerk `n aktiewe rol in die politiek van die dag moet speel. Die sleutel terme in hierdie kerke is: behoeftes, dien, deel, bedien, standpunt inname, en doen iets.

4.4.2.6 Meeste kerke is geneig om net op een doel te fokus

Indien paragrawe 4.4.2.1 tot 4.4.2.5 as maatstaf gebruik word, dan word dit duidelik waar `n kerk/gemeente die klem lê en wat vir hulle belangrik is. Dit word sigbaar of die spesifieke kerk gebalanseerd of ongebalanseerd is.

Indien die paragrawe as maatstaf gebruik word om die N G Kerk te beoordeel oor die afgelope jare, is dit wat uitstaan veral die “Classroom Church.” Dit is geen geheim dat die N G Kerk baie klem gelê het, en nog steeds lê, op suiwere leer en op `n hoë standaard van akademiese opleiding vir sy predikante nie. Daar is wel ook klem op diakonia, koinonia, evangelisasie/sending en die erediens, maar dit was nie die primêre beklemtoning gewees nie.

Dit is deur die eeue heen bevestig dat bewegings wat ontstaan het (ook kerke/gemeentes), geneig was om te spesialiseer deur een van die vyf doelwitte van die kerk oor te beklemtoon. Elkeen van hierdie doelwitte is belangrik, maar dit is meer belangrik dat die groter perspektief van die hele kerk raakgesien moet word “...which recognizes the importance of balancing all five purposes” (Warren 1995:127) .

Die talle seminare wat vandag beskikbaar is, beklemtoon `n sekere aspek as die antwoord vir kerkwees in die Bybelse sin van die woord. Die een beklemtoon dat kleingroepe, die selkerk of selgroepe, die antwoord is. Dit kan wees dat `n leraar dan met baie moeite die hele struktuur van sy gemeente verander om by die “antwoord” aan te pas. `n Volgende seminaar sal weer klem lê op aanbidding as die antwoord. Die hele gemeente word dan weereens geherorganiseer om aan te pas by die “antwoord.”

Evangelisasie, “Evangelism Explosion,” “Service Evangelism,” dit is ongetwyfeld die antwoord. Herorganisasie en verandering word die wagwoord. Die gevolg, `n verwarde gemeente. Die vraag ontstaan dan: “Wat is volgende,

waarvoor moet daar nou gereed gemaak word?”

Elke keer wanneer iemand `n nuwe seminaar bywoon oor wat die veronderstelde “antwoord” van die kerk is, dan word `n gedeeltelike antwoord verskaf van dit waarmee die kerk besig moet wees. Hierdie gedeeltelike antwoord is die waarheid, maar onakkuraat as die enigste geheim in die transformasieproses wat daar in die kerk nodig is.

Daar is geen enkele sleutel tot Bybelse kerkwees nie. Die kerk word nie geroep om een ding te doen nie, maar is geroep om baie te doen. Die kerk as missionêre gemeenskap kan daarom nie anders as om op al die aspekte van `n doelgedrewe gemeentewees te konsentreer nie, want wanneer die een ten koste van die ander oorbeklemtoon word, dan ontstaan `n wanbalans, en as gevolg daarvan, swak gesondheid.

Dit is baie belangrik dat die doelgedrewe missionêre gemeente in transformasieproses, `n *gebalanseerde* gemeente sal wees. “A balanced church is a healthy church” (Warren 1995:128). Die volgende word met `n gebalanseerde gesonde gemeente bedoel:

a) Daar is balans tussen die vyf doelwitte van die kerk

Dit is in **die eerste plek** belangrik om daarop te wys dat indien die kerk `n Bybels funksionerende gemeenskap wil wees en al meer wil word, mag nie *een* van die doelwitte van kerkwees oorbeklemtoon word ten koste van die ander nie. Die oomblik wanner koinonia byvoorbeeld oorbeklemtoon word, dan is daar `n onmiddellike wanbalans. Die ander doelwitte van kerkwees word verwaarloos, dit veroorsaak `n onderbeklemtoning van al die vereistes van die Woord vir kerkwees en het dan `n effek op kerkwees in totaliteit.

Dit is in **die tweede plek** belangrik om daarop te wys dat daar geen eenvoudige en eensydige antwoord op kerkwees in die 21ste eeu is nie. Die oomblik wanneer iemand `n eenvoudige antwoord verskaf, moet daar dadelik vrae gevra word.

Warren (1997:24) sê duidelik: “if you don’t have a strategy and a structure that intentionally balances the purposes of the church, the church tends to overemphasize the purpose the pastor feels most passionate about.”

Dit is in **die derde plek** belangrik dat die groter prentjie van kerkwees behoue sal bly. Die groter prentjie sluit aan by wat Warren (1995:102) noem: “A *Great Commitment to the Great Commandment and the Great Commission* will grow a *Great Church*.” Dit is om al die doelwitte van die kerk se bestaan te erken en te balanseer in die uitlewing daarvan.

Wanneer al die dele van die liggaam in balans met mekaar funksioneer, dan is daar sprake van 'n gesonde liggaam. “Likewise, balancing the five new Testament purposes brings health to the body of Christ, the church” (Warren 1996:129). Balans vind plaas wanneer daar `n strategie en struktuur is om die vyf doelwitte van die kerk – en gemeentewees volgens die Nuwe Testament – te vervul: aanbidding, evangelisasie, koinonia, dissipelskap en diens.

Dit is in **die vierde plek** belangrik om te bevestig dat “gesond wees” in `n kerk die gevolg is van gebalanseerd wees. Die kerk moet daarom die verantwoordelikheid aanvaar om gebalanseerd te wees. Dit is `n doelbewuste keuse wat die kerk sal moet maak om nie die passies van die leraar, Ringe, Sinodes en Algemene Sinode na te jaag nie, maar `n strewe is om God se doelwitte vir die kerk in totaliteit na te jaag.

Dit is in die **vyfde plek** belangrik dat die gedagte van `n kerk wat moet groei vervang sal word deur `n gebalanseerde gemeente wat as gevolg daarvan gesond is. “You can be small and healthy, or small and wimpy. Big isn’t better;

small isn't better. Healthy is better" (Warren 1997:23). Indien 'n gemeente gebalanseerd is ('n doelgedrewe gemeente), sal die gemeente gesond wees, wat dan nie anders kan as om groei te beteken nie.

Die gebalanseerde missionêre gemeente kan dan ook nie anders as om te besef dat dit ook 'n rol te vervul het as 'n alternatiewe missionêre gemeente nie. Dit word nou in die volgende paragraaf bespreek.

4.4.3 Die kerk as alternatiewe missionêre gemeente

Die volgende word met 'n alternatiewe gemeenskap bedoel:

Daar is alreeds herhaalde kere in hierdie studie bevestig dat daar aanduidings is van 'n totale negatiewe tendens in die belewing van gemeenskap - in die huis, die skool, die buurt, die werkplek en ook die kerk. Dit alles loop hand aan hand met die vordering op tegnologiese gebied, wat 'n antwoord sou verskaf vir die nood van die mens, maar wat gehelp het dat die belewenis van gemeenskap in duie stort.

Hoe kan daar doelbewus te werk gegaan word om koinonia en die belewenis daarvan te ondermyn, om sodoende mense uitmekaar te dryf?

Die **eerste** is die fragmentering van die familie. Die **tweede** is, beweeg mense weg van die omgewing waarin hulle opgegroeï het. Die **derde** is om televisie in die huise in te bring, en **laastens**, sorg dat families kleiner word (The Church in Ministry Through Small Groups 1996:105).

Die rol van die visuele media, veral televisie, in die ondermyning van koinonia kan nie onderskat word nie. Indien die geleentheid wat die kerk tot koinonia het, vernietig word, kan dit katastrofiese gevolge inhou vir 'n gesonde samelewing.

Dit is daarom belangrik dat die kerk nie gelykvormig aan die kultuur van die dag sal word nie. Daarmee word bedoel dat die kerk nie maar een van die dinge sal wees wat aangebied word nie. Die gemeenskap waarbinne gelewe was, was grootliks gevorm deur Christelike waardes, waar waarde geheg is aan die uniekheid van elke persoon, en daar respek vir die lewe was. Vandag verdwyn die respek vir die lewe, maar ook Christelike waardes. Dit veroorsaak `n toename in geweld en sinnelose misdaad, die aanvaarding van abortsie en genadelose en onverklaarbare moorde. Seksueel verwante siektes neem hand oor hand toe en daarmee saam `n onverskilligheid en onverdraagsaamheid teenoor die nood van ander.

Die kerk moet in hierdie omstandighede sy rol as `n doelgedrewe, gebalanseerde missionêre gemeenskap vervul deur te beweeg na `n *alternatiewe gemeenskap*.

The church must therefore increasingly take seriously its true nature as a community that reinforces and perpetuates its own values. To do otherwise is simply to accommodate the culture (The Church in Ministry Through Small Groups 1996:106).

Die kerk sal dus daarna moet strewe om `n alternatiewe gemeenskap te wees en al hoe meer te word, met innerlike krag en sosiale vitaliteit en om waardes daar te stel wat selfs antagonisties en uitdagend is teenoor die wêreld rondom ons. Hierdie waardes sal op kritiese punte verskil van die algemeen aanvaarde waardes wat die wêreld besig is om na te jaag.

Geen groep met waardes wat werklik verskil van dié van die gemeenskap waarin dit lewe, kan vir `n onbepaalde tyd bly bestaan indien die groep nie `n alternatiewe gemeenskap is nie. "Christians cannot maintain Christian values in society unless they are part of a community that reinforces those values" (The Church in Ministry Through Small Groups 1996:106).

Die kruks van die saak is dat dit al hoe meer belangrik sal word, eintlik onmisbaar en ononderhandelbaar, dat die kerk as Christelike gemeenskap onder die vergrootglas sal staan in die uitlewing van hulle waardes. Dit is nie meer genoegsaam dat die leer van die kerk suiwer verkondig word nie. Ortodoksie alleen is geen verdediging nie. Indien Christene nie meer soos Christene optree nie, sal hulle ook nie later meer glo soos Christene nie.

AS die vroeë kerk onder `n vergrootglas geplaas word, val dit op dat daar `n belewenis van koinonia was wat vanuit die huise ontstaan en in klein byeenkomste van die gelowiges voortgesit is, waar daar gebid, aanbid, geleer, geëvangelizeer en die Nagmaal beleef en bedien is. Die kerk se belewenis van koinonia was gekomplementeer deur die sekere wete dat hulle `n “afgesonderde” groep mense was. Die Nuwe Testamentiese briewe openbaar dan ook `n geweldige sterk alternatiewe bewustheid. Die bewustheid het al meer ontwikkel soos wat die kerk in die destydse Romeinse ryk versprei het en die gelowiges toegeneem het. Die alternatiewe beweging van die vroeë kerk, wat al hoe meer bewus geword het van die feit dat God se plan nie net Jode ingesluit het nie, het al hoe meer `n “...people consciousness” (The Church in Ministry Though Small Groups 1996:107) ontwikkel.

Christene wat besef het dat die Heilige Gees op beide Jood en heiden uitgestort is, het hulleself gaandeweg begin sien “...as a third race: neither Jew nor Gentile, but something new transcending both” (The Church in Ministry Though Small Groups 1996:107). Hierdie verandering in denke was nie net `n *geestelike transformasie* en hernuwing nie, maar `n totale *sosiale rewolusie*.

Die tragedie in die moderne lewe is dat hierdie bewustheid omtrent geheel en al van die toneel verdwyn het as gevolg van die individualistiese denke van die Westerse samelewing. Die tragedie, sê Howard Snyder (soos aangehaal in The Church in Ministry Though Small Groups 1996:107) is die volgende:

A sad symptom of the loss of true community (eie kursivering) is the way

Christians easily accept massive gaps between rich and poor in the church as normal, or at least not as a pressing Christian concern. The early Christians took steps so that 'there were no needy persons among them' (Acts 4:34), but few Christians today are so moved.

4.4.3.1 Die kerk as alternatiewe gemeenskap - ja of nee?

Wanneer die term alternatiewe gemeenskap vir die kerk as missionêre gemeenskap gebruik word, dan het dit positiewe sowel as negatiewe konnotasies.

Negatief is dit in die sin dat die kerk lynreg staan teenoor die kultuur van die dag en die samelewing. Die Christelike gemeenskap is mos op kernpunte van die verstaan van menswees anders as die wêreld.

Positief is dit aangesien die kerk 'n opreg bedoelde alternatiewe aanbod vir die dominante kultuur. Juis as alternatiewe gemeenskap sê dit: Die kerk bied 'n baie beter alternatiewe as dit wat die dominante kultuur aangebied word. Die doel daarmee is om die gemeenskap te bring tot self-ondersoek, self-kritiek en ook self-verdediging.

In watter sin moet die kerk 'n alternatiewe beweging wees?

- **Die kerk is in wêreld, maar nie van die wêreld nie (vgl Joh 15:18-19 & 17:14-16)**

Daar is 'n kritiese balans wat deur die kerk van Jesus Christus in die wêreld gehandhaaf moet word: *in die wêreld, maar nie van die wêreld nie*. Die kerk en die Christene van die kerk moet nie uit die wêreld onttrek nie, sonder om, aan die ander kant, een met die wêreld te wees.

Die kerk is deur die Stigter van die kerk geplaas in `n plek van stryd, spanning. Die kerk ervaar heelyd die spanning tussen die twee benaderings: deel wees van die wêreld, of om geheel en al te onttrek. Die kerk moet `n alternatiewe beweging wees.

- **Die kerk moet Christus gelykvormig word en nie wêreld gelykvormig nie**

Die kerk moet gedurigdeur tot Christus gelykvormigheid verander word deur die werking van die Heilige Gees. Hoe lyk hierdie Christus gelykvormigheid? Die kerk sal steeds die aardse lewe van Jesus moet bestudeer. Die aardse lewe van Jesus is God se vertoonvenster van hoe die kerk se God is, maar ook hoe Hy wil hê die kerk moet wees. Die kerk sal by die aardse omwandeling van Jesus moet gaan stilstaan en opnuut weer die vraag vra: hoe lyk die “Immanuel God” wat in die evangelies vir die kerk as voorbeeld, as beeld van die Onsienlike God weergegee is?

Aan hierdie beeld sal die kerk hom steeds moet meet, en bepaal of ons meer Christus of wêreld gelykvormig is.

- **`n Kudde van die Koninkryk (vgl Luk 12:29-32)**

Die beeld “Kudde van die Koninkryk” is eintlik `n baie kontrasterende beeld. Daaruit word swakheid sowel as krag afgelei. Die Stigter van die kerk wil daardeur kom sê: “Julle is `n klein, onaansienlike, dwase groep/kudde in die oë van die wêreld, maar in afhanklikheid van my, die Stigter, die Onderhouer, die Waarborg van hierdie kudde, sal julle as erfstuk die Koninkryk van God ontvang.”

“Having traded the values of the present world for the truth of the Kingdom, the church is a counterculture. It pledges its allegiance to a sovereign different from that of the citizens of this world kingdom” (Snyder: soos aangehaal in *The Church in Ministry Though Small Groups* 1996:108-109).

Die kerk as alternatiewe gemeenskap is nie maar net 'n onderskeiding en 'n andersheid van die wêreld nie. Dit gaan baie verder, dit is "oorlog", 'n geestelike oorlog wat gevoer word tussen die Koninkryk van God en die magte van die duisternis. In hierdie stryd moet die kerk getrou wees aan die Stigter van die kerk, sy Heer en Koning, aangesien die kerk hom verbind het om volgens die waardes van die Koninkryk van God te lewe. Die wêreldse waardes en begeertes is in Christus deur die kerk afgesweer.

- **Gestuur in die wêreld (vgl Joh 17:8 & 20:21)**

Die kerk as gestuurde in die wêreld het die taak om aggressief besig te wees om mense vir die Koninkryk van God te wen. Die kerk as gestuurde gemeenskap moet dissipels maak, nie van die kerk nie, maar is geroep en gestuur om dissipels van die Koninkryk van God te maak.

- **Dra by tot die kultuur**

Die kerk as alternatiewe gemeenskap kan juis bydrae tot die kultuur. Die kerk as alternatiewe gemeenskap is nie net daar om krities teenoor die kultuur van die dag te staan nie, maar om juis aktief besig te wees om 'n verskil te maak in die leefwêreld van die mens en kultuur van die dag. Die kerk moet nie net vertel van 'n alternatief nie, maar 'n alternatief leef, wees en daarstel.

4.4.3.2 Gevare vir die kerk om as alternatiewe missionêre gemeenskap te leef

Die volgende gevare kan geopper word:

- Die kerk as alternatiewe gemeenskap kan 'n gerigtheid na binne beleef,

insteede van betrokkenheid in en met die wêreld.

- Die kerk kan hom so deel van die wêreld voel, veral wanneer die kerk sterk sosiaal bewus is, dat dit onmoontlik raak om krities teenoor die wêreld te staan.
- Die kerk se koinonia kan so skokkend oppervlakkig wees, dat die kerk die Nuwe Testamentiese, sosiale, politiese en ekonomiese koinonia in die proses mis.
- Die kerk se sekuriteit lê nie in die Koninkryk nie, maar in materiële en ekonomiese bronne.

4.5 SAMEVATTENDE OPMERKINGE TEN OPSIGTE VAN HOOFSTUK 4

- Vanuit die besluite van die laaste drie Algemene Sinodes is dit duidelik dat veranderinge al meer van “onder” (op gemeente vlak) en nie van “bo” (Sinode vlak) geïnisieer word nie;
- Dit sluit aan by die feit dat daar `n wêreldwye herontdekking is van die plaaslike gemeente en die rol wat die gewone gelowige daarin speel;
- Hierdie herontdekking lê veral klem op die missionêre verantwoordelikheid van die plaaslike gemeente;
- Binne hierdie veranderinge is dit belangrik om te onthou dat die plaaslike gemeente sal strewe na balans in al vyf die doelwitte wat God vir die gemeente het;
- Die kleingroepbediening, wat in die volgende hoofstuk bespreek word, kan juis die gemeente help in sy missionêre gerigtheid, en ook in balans.